

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

OSTROŻNIE Z FAJERWERKAMI!

Warszawa, wrzesień 2016 r.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Departament
Nadzoru Rynku

Ostrożnie z fajerwerkami!

W trosce o bezpieczeństwo konsumentów **Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów** przedstawia informacje i porady, których przestrzeganie umożliwi **bezpieczne używanie fajerwerków**.

Co to są fajerwerki?

Fajerwerki to potoczne określenie wyrobów pirotechnicznych widowiskowych służących do celów rozrywkowych i przeznaczonych dla konsumentów. Zawierają one materiał bądź mieszaninę materiałów pirotechnicznych, będących jedną z odmian materiałów wybuchowych, przewidzianych do wytwarzania światła, dźwięku, dymu lub kombinacji tych efektów w wyniku samopodtrzymującej, egzotermicznej reakcji chemicznej.

Ze względu na zawartość materiałów wybuchowych każdy wyrób pirotechniczny, który jest nieodpowiednio używany może być niebezpieczny!

Co roku w okolicy Sylwestra i Nowego Roku słyszymy o wypadkach związanych z użyciem fajerwerków! Przyczyną zdecydowanej większości wypadków jest nieprzestrzeganie instrukcji obsługi i zasad bezpieczeństwa. Jedynie kilka procent wypadków jest wynikiem nieprawidłowego działania samego wyrobu. Wypadki mają miejsce zwłaszcza podczas odpalania baterii, rakiet i petard. 80 proc. ofiar wypadków stanowią mężczyźni w wieku 19-50 lat.

Zagrożenia związane z używaniem fajerwerków

- Fajerwerki są materiałami wybuchowymi i podczas ich odpalania należy zachować szczególną ostrożność. **Nieumiejętne obchodzenie się z fajerwerkami może być przyczyną groźnych wypadków nie tylko odpalającego, ale także osób postronnych!**
- Najczęstsze obrażenia to oparzenia twarzy i rąk.
- Zdarzają się także ciężkie urazy, takie jak, urwane palce, dłonie, uszkodzenie wzroku, głębokie rany twarzy i dłoni.
- Głośny huk petard może powodować czasowe lub trwałe uszkodzenia słuchu ludzi oraz zwierząt, które są szczególnie wrażliwe na dźwięki¹.

¹ Maksymalny poziom natężenia emitowanego dźwięku nie może przekraczać 120 dB (A, imp).

Rodzaje fajerwerków

Rozróżniamy 3 klasy wyrobów pirotechnicznych widowiskowych przeznaczonych dla konsumentów²:

- **klasa F1:** wyroby, które podczas działania charakteryzują się bardzo niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieistotnym poziomem hałasu, przeznaczone do użytku w budynkach oraz na zewnątrz budynków;
- **klasa F2:** wyroby, które podczas działania charakteryzują się niskim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także niskim poziomem hałasu, przeznaczone do użytku na zewnątrz budynków;
- **klasa F3:** wyroby, które podczas działania charakteryzują się średnim stopniem zagrożenia życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, a także nieszkodliwym dla zdrowia ludzi poziomem hałasu, przeznaczone do użytku wyłącznie na zewnątrz, na dużych, otwartych przestrzeniach.

Poniżej przedstawiono wybrane rodzaje wyrobów pirotechnicznych, które zwykle można nabyć w sklepach:

Nazwa typu		Opis efektu i specyficzne zasady bezpieczeństwa
petardy		Głównym efektem jest huk, czasami również błysk (petardy błyskowe). Należy odpalać po położeniu na gruncie. W przypadku petardy z główką tarciovą, petardę należy położyć na gruncie tuż po odpaleniu. Petard nie wolno rzucać ani odpalać z ręki!
trzaskające kulki		Emitują trzaskające iskry. Należy odpalać po położeniu na gruncie.

² Wśród wyrobów pirotechnicznych widowiskowych wyróżnia się również wyroby klasy F4, jednak są one przeznaczone wyłącznie dla osób z wiedzą specjalistyczną, posiadających odpowiednie uprawnienia.

<p>fontanny</p>		<p>Emitują iskry i płomienie. Należą do nich popularne fontanny tortowe.</p>
<p>zimne ognie</p>		<p>Emitują iskry. Uważaj na rozgrzany pręt! Zaraz po zgaśnięciu może mieć temperaturę 650° C. Najlepiej odłóż go do naczynia z zimną wodą.</p>

<p>rakiety</p>		<p>Wyrzuczone wznoszą się w powietrze i na określonej wysokości wytwarzają efekty wizualne, którym mogą towarzyszyć efekty dźwiękowe. Należy odpalać je ze specjalnych rur - wyrzutni - solidnie umiejscowionych w gruncie.</p> <p>Patyk jest stabilizatorem lotu. Nie służy do trzymania w dłoni ani wbijania w ziemię! Stabilizator wbity w ziemię nie pozwoli wystartować rakiecie co spowoduje eksplozję na ziemi. Rakieta włożona do niestabilnego naczynia, np. butelki po szampanie, potrafi ją przewrócić, a wtedy rakietka skieruje lot w publiczność. Patyka stabilizującego nie należy usuwać. Nie kupuj rakiet bez stabilizatora.</p>
<p>rzymskie ognie</p>		<p>Mocowane do słupka lub zagłębiane w gruncie, po odpaleniu następuje wyrzut modułów pirotechnicznych, wytwarzających na określonej wysokości serie efektów wizualnych, którym mogą towarzyszyć efekty dźwiękowe.</p>
<p>strzelające kulki</p>		<p>Po rzuceniu na twardą powierzchnię następuje huk.</p> <p>Nie noś kulek w kieszeni. Nigdy nie rzucaj w pobliżu ludzi bądź zwierząt.</p>

<p>wyrzutnie rurowe</p>		<p>Mocowane do słupka, zagłębiane w gruncie, bądź ustawiane na płaskim gruncie. Po odpaleniu następuje wyrzut pojedynczego modułu pirotechnicznego wytwarzającego na określonej wysokości efekt wizualny, czasami również dźwiękowy.</p>
<p>baterie</p>		<p>Zestaw zawierający kilka elementów tego samego typu, z jednym bądź dwoma lontami. Najbardziej popularne są baterie wyrzutni rurowych.</p>
<p>strzelające serpentyny i konfetti</p>		<p>Huk z efektem wyrzucenia wstęg i/lub konfetti. Wyrób uruchamiany przez pociągnięcie sznura o szorstkiej powierzchni, przesuwającego się po mieszaninie pirotechnicznej wrażliwej na tarcie, przewidziane do trzymania w ręce.</p>

Jak kupować fajerwerki?

- Fajerwerki mogą nabywać i odpalać wyłącznie osoby pełnoletnie. Sprzedaż osobom niepełnoletnim jest karalna - *Kto sprzedaje wyroby pirotechniczne osobom niepełnoletnim podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2³.*

³ art. 37 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1017, ze zm.)

- Na wyrobie powinna znajdować się instrukcja obsługi w języku polskim oraz następujące dane:
 - nazwa i adres producenta lub importera,
 - określenie typu wyrobu (np. bateria, petarda, rakietka),
 - klasa wyrobu (kl. F1, F2 lub F3),
 - ostrzeżenia (w tym minimalna odległość na jaką należy oddalić się po odpaleniu).
- Na fajerwerkach powinno znajdować się oznakowanie CE, potwierdzające ich zgodność z odpowiednimi wymaganiami.
- Sprawdź czy produkt nie jest uszkodzony. Obudowa wyrobu nie może posiadać żadnych wad mechanicznych (pęknięcia, rozdarcia, wgniecenia, wybrzuszenia). Z wyrobu nie może wysypywać się materiał pirotechniczny.

Nabywanie, przechowywanie lub używanie wyrobów pirotechnicznych widowiskowych należących do klasy F1, F2 i F3 nie wymaga uzyskania pozwolenia⁴.

Obrót tymi wyrobami może się odbywać w pomieszczeniach sklepowych, magazynowych, na zapleczach, ale też w pomieszczeniach sprzedaży doraźnej⁵. Sprzedaż w pomieszczeniach sprzedaży doraźnej może być prowadzona nie dłużej niż 21 dni w roku. Mogą się tam znajdować wyłącznie wyroby pirotechniczne klasy F1-F3 w ilości do 300 kg brutto. Pomieszczenia takie można lokalizować w tymczasowych obiektach budowlanych w rozumieniu prawa budowlanego (np. na bazarach czy targowiskach), o ile spełniają wymogi określone w rozporządzeniu⁶.

Porady dotyczące bezpiecznego użytkowania fajerwerków

- Zapoznaj się z instrukcją obsługi i bezwzględnie przestrzegaj jej zaleceń!
- Nie pozwalaj odpalać fajerwerków dzieciom!
- Nigdy nie pochylaj się nad odpalającymi wyrobami! Odpalaj je stojąc lub klęcząc z boku i trzymając źródło ognia w wyciągniętej ręce.
- Wyroby odpalaj pojedynczo. Nigdy kilka jednocześnie!

⁴ art. 9 ust. 2 ustawy z 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1100, z późn. zm.)

⁵ rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 262).

⁶ jw.

- Zawsze zachowuj bezpieczną odległość! (*minimalne odległości podaje instrukcja obsługi, np. dla fajerwerków klasy F2 bezpieczna odległość dla użytkownika w trakcie działania fajerwerku wynosi co najmniej 8 m*).
- Wybierz odpowiednie miejsce, unikaj przeszkód nad odpalonym fajerwerkiem, które mogą zakłócić jego lot (np. drzewa, linie energetyczne).
- Wyróbów klasy F3 używaj wyłącznie na dużych otwartych przestrzeniach.
- Jeśli wyrób nie zadziała, odczekaj co najmniej 15 minut zanim do niego podejdziesz. Nigdy nie odpalaj go ponownie! Najlepiej umieścić taki wyrób w naczyniu z wodą.
- W trakcie odpalania używaj okularów ochronnych.
- Nie trzymaj fajerwerków w kieszeniach. Nawet tych najmniejszych.
- Nie używaj fajerwerków jeśli jesteś pod wpływem alkoholu.

Pamiętaj, że niewłaściwie użytkując wyroby pirotechniczne popełniasz wykroczenie!

Możesz zostać ukarany na podstawie:

- art. 51 k.w.⁷ - zakłócenie spokoju, porządku, spoczynku nocnego; sankcje: areszt od 5 do 30 dni, ograniczenie wolności (1 miesiąc) albo grzywna od 20 do 5 000 zł;
- art. 82 k.w. - nieostrożne obchodzenie się z ogniem lub naruszanie przepisów przeciwpożarowych; sankcje: areszt od 5 do 30 dni, grzywna od 20 do 5 000 zł albo nagana;
- art. 83 k.w. - nieostrożne obchodzenie się z materiałami wybuchowymi, łatwo zapalnymi, wykraczanie przeciwko przepisom o wyrobie, sprzedaży, przechowywaniu, używaniu lub przewożeniu takich materiałów; sankcje: areszt od 5 do 30 dni, grzywna od 20 do 5 000 zł albo nagana.

Wymagania dla fajerwerków

Wymagania prawno-techniczne jakie powinny spełniać wyroby pirotechniczne, w tym fajerwerki, określono w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 3 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań bezpieczeństwa dla wyrobów pirotechnicznych⁸ oraz uzupełniająco zawarte są w normach zharmonizowanych dotyczących wyrobów pirotechnicznych⁹ (np. PN-

⁷ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r., poz. 1094, ze zm.)

⁸ Dz. U. poz. 818

⁹ Listę norm zharmonizowanych publikuje Komisja Europejska na swojej stronie internetowej: https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/pyrotechnic-articles_pl

EN 15947-5 - Wyroby pirotechniczne -- Wyroby pirotechniczne widowiskowe, klasy F1, F2 i F3 -- Część 5: Wymagania dotyczące konstrukcji i działania). Natomiast obowiązki jakie muszą spełnić podmioty gospodarcze (producenci, importerzy, dystrybutorzy), wprowadzając lub udostępniając wyroby pirotechniczne na rynku, określono w rozdziale 5d ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego.

Informacja o organach kontroli

Kontrole wyrobów pirotechnicznych widowiskowych oferowanych konsumentom prowadzi Inspekcja Handlowa. Informacje o wyrobach niespełniających wymagań można kierować do Wojewódzkich Inspektoratów Inspekcji Handlowej (adresy znajdują się na stronie www.uokik.gov.pl w zakładce Konsument/Instytucje konsumenckie/Ważne adresy), bądź do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, dnr@uokik.gov.pl.

Przypadki sprzedaży wyrobów pirotechnicznych nieletnim, niewłaściwego użytkowania wyrobów czy naruszania przepisów dotyczących punktów sprzedaży należy zgłaszać Policji.

Opracowanie:

Wydział Monitorowania Systemu Nadzoru Rynku, DNR, UOKiK